

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXI. № 21-22 (листопад) 2025

Подвійне свято для українців у Румунії: 35 років діяльності СУР та День української мови, відсвятковані в Палаці Парламенту

19 листопада Палац Парламенту став місцем зустрічі спільноти, об'єднаної навколо української ідентичності, культури та мови, з нагоди 35-річчя заснування Союзу українців Румунії та святкування Дня української мови в Румунії. У події взяли участь понад 500 гостей з країни та з-за кордону. Святкова програма включала цілу низку культурних, офіційних та академічних заходів, які підкреслили важливу роль СУР у суспільному житті Румунії та зміцненні румунсько-українських відносин.

День розпочався відкриттям ювілейної виставки «35 років української ідентичності та культури в Румунії». Філії СУР із різних регіонів країни, а також партнери з України, представили фотографії, публікації, традиційні предмети та матеріали, які відображають історію та культурне розмаїття українських громад. Атмосферу доповнили обмін враженнями, зустрічі та дискусії між учасниками, які з перших годин підкреслили святковий і водночас символічний характер події.

Відкриття урочистої частини в залі «К.А. Росетті» Парламенту Румунії розпочалося з урочистої хвилини за померлих у війні та за мир в Україні, а також за упокій душ засновників Союзу українців Румунії. Представники православної, греко-като-

лицької, п'ятидесятницької церков, а також адвентистської церкви сьомого дня промовили молитви, румунською та українською мовами, на знак міжконфесійної

солідарності та духовної єдності. Цей особливий, глибоко емоційний момент підтвердив міцний зв'язок між українською спільнотою та цінностями миру, людської гідності та міжконфесійного діалогу.

Подія продовжилася виступами румунських та українських офіційних осіб, представників Адміністрації Президента, Парламенту та Уряду, центральних та місцевих органів влади, наукових кіл, релігій-

них конфесій та культурних організацій Румунії та України.

Виступ голови Союзу українців Румунії Миколи-Мирослава Петрецького став одним із центральних моментів заходу. Очільник СУР розповів про розвиток організації з 1990 року до сьогодні, про подолані виклики та про те, як спільнота зуміла зберегти свою ідентичність, об'єднатися та досягти значного розвитку. Він підкреслив роль СУР як надійного партнера Румунської держави, який активно сприяє просуванню європейських цінностей, політиці внутрішньої стабільності та проектам міжнародного співробітництва. Також Микола-Мирослав Петрецький представив стратегічні напрямки на майбутнє, які спрямовані як на зміцнення ідентичності української меншини в Румунії, так і на зміцнення відносин з Україною та Республікою Молдовою та підтримку їхнього європейського курсу. Водночас голова СУР підкреслив спільні зусилля членів спільноти, місцевих лідерів, представни-

ків релігійних конфесій, адміністрації та партнерів з Румунії та з-за кордону, які підтримали розвиток СУР та його утвердження на національному та міжнародному рівнях.

У свою чергу, гості підкреслили внесок СУР до зміцнення міжетнічного діалогу, збереження української мови та культури,

Василь КАПТАРУ

(Продовження на 2 стор.)

Подвійне свято для українців у Румунії: 35 років діяльності СУР та День української мови, відсвятковані в Палаці Парламенту

(Продовження із 1 стор.)

а також до розвитку двосторонніх відносин між Румунією та Україною в умовах численних регіональних та геополітичних викликів. Представники Адміністрації Президента та Парламенту Румунії, Уряду Румунії та Кабінету Міністрів України, а також Верховної Ради України, Світового Конгресу Українців та Європейського Конгресу Українців привітали СУР з тридцятип'ятирічною діяльністю та його роллю європейського взірця в управлінні ідентичністю національних меншин.

Президент Румунії Нікушор Дан надіслав привітальний лист українській спільноті Румунії, підкресливши важливість відзначення 35-річчя існування СУР та Дня української мови в Румунії в умовах війни, коли солідарність, єдність і співчуття стають надзвичайно важливими. Президент Румунії висловив упевненість, що діалог між Румунією та Україною приведе до європейських рішень щодо прав румунської меншини в Україні, підкресливши при цьому роль української спільноти як прикладу стійкості та відданості європейським цінностям.

У відеозверненні депутат Верховної Ради України, співголова Групи з міжпарламентських відносин з Румунією Олексій Леонов подякував Румунії за гуманітарну, військову та логістичну підтримку України, високо оцінивши сильну та шановану позицію української громади в Румунії та її роль у зміцненні двостороннього стратегічного партнерства.

Своєю чергою, президент СКУ Павло Ґрод високо оцінив діяльність СУР як європейський приклад демократичного представництва. Він підкреслив внесок організації у збереження української ідентичності, міжетнічний діалог, а також підтримку, надану Україні в роки війни, та подякував Румунії за солідарність, проявлену до українських біженців, за військову, економічну та політичну підтримку.

Присутні в залі румунські офіційні особи, серед яких заступник голови Палати депутатів Адріан Фелічіан Козма та глава Канцелярії прем'єр-міністра Румунії Міхай Журка, а також віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики – міністерка культури України Тетяна Бережна, відзначили роль української спільноти як містка між Румунією та Україною, а також внесок національних меншин у культурне багатство та демократичний розвиток країни.

Важливим моментом дня стало підписання угоди про партнерство між Тіміською

повітовою радою та Чернівецькою обласною державною адміністрацією, що є важливим кроком у напрямку посилення транскордонного співробітництва. Документ за-

кріплює спільні проекти в галузі освіти, культури, економіки та місцевого розвитку на благо громад обох регіонів.

Протягом дня учасники взяли участь у п'яти тематичних панелях, які викликали

жваві дискусії про: ідентичність української громади, роль рідної мови, тристоронню співпрацю між Румунією, Україною та Молдовою, різноманітність у державній адміністрації та боротьбу з дезінформацією. Представники академічних кіл, місцевих адміністрацій, експерти в галузі освіти, культури, безпеки та комунікації висловили різні думки, підкресливши сучасні виклики та можливості національних меншин у регіональному та європейському контексті. Обговорювалися збереження української мови через освіту, роль шкіл та університетів, приклади передової практики у транскордонній співпраці, а також необхідність зміцнення демократичної культури, відповідальної комунікації та боротьби з пропагандою в умовах гібридної війни.

Іншим важливим пунктом програми стало підписання понад 20 угод про співпрацю між меріями або навчальними закладами Румунії та України, що зміцнило місцеві та регіональні мережі, які підтримують освітні, культурні та громадські обміни. Сприяючи укладенню цих партнерств Союз українців Румунії підтверджує свою стратегічну роль у посиленні співпраці між двома країнами, доповнюючи таким чином ініціативи, присвячені розвитку місцевих громад.

Наприкінці дня, перед початком Гала-концерту, були вручені ювілейні плакети партнерським установам СУР, міністерствам, місцевим органам влади, культурним та освітнім організаціям, а також членам Союзу та особам, які своєю діяльністю підтримали українську спільноту. Ця церемонія стала моментом публічної вдячності за партнерські відносини, які СУР розвивав протягом останніх десятиліть, та за постійний внесок румунських і українських установ у створення згуртованої та сильної спільноти.

Захід завершився ювілейним гала-концертом Союзу українців Румунії, програма якого включала вручення премій СУР, поетичні читання та виступи солістів та художніх колективів багатьох філій Союзу. Святкова атмосфера, супроводжувана оплесками присутніх, символічно ознаменувала день, присвячений українській ідентичності, солідарності та співпраці. 35 років діяльності СУР є не тільки історичною віхою, а й демонстрацією життєздатності спільноти, яка через культуру, освіту, діалог та єдність продовжує сприяти різноманітності та багатству румунського суспільства і зміцненню зв'язків між Румунією та Україною.

РУМУНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ ДІАЛОГ

Голова Парламентської групи дружби Румунія – Україна Микола-Мирослав Петрецький 29 жовтня взяв участь у зустрічі з Валерієм Колюхом, головою підкомітету з питань науки та інновацій Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України. У дискусіях також брали участь депутати Богдан-Йонел Родяну, Коріна Атанасіу та Думітру Ведува.

Зустріч стала нагодою для конструктивного діалогу щодо зміцнення двосторонніх відносин між Румунією та Україною на багатьох рівнях. Було обговорено питання міжпарламентської співпраці, з акцентом на розвиток постійного діалогу між профільними комітетами парламентів обох країн. Учасники підкреслили важливу роль парламенту у зміцненні двосторонніх відносин шляхом сприяння відкритій, прозорій та орієнтованій на конкретні результати співпраці.

Під час обговорень було підтверджено тверду підтримку Румунією суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України відповідно до міжнародного права та основних принципів Хартії ООН. Водночас було підтверджено переконання, що місце

України, поряд з Республікою Молдовою, є у великій європейській родині, і Румунія буде

поруч із ними на цьому шляху європейської інтеграції.

Сторони обговорили шляхи поглиблення двостороннього співробітництва та розробки спільного порядку денного у різних сферах взаємного інтересу. Учасники зустрічі наголосили на важливості інтенсифікації обміну досвідом, реалізації спільних проєктів та створення механізмів співпраці, які сприятимуть сталому розвитку та модернізації інституцій обох держав. Було також підкреслено, що Румунія підтримуватиме Україну у процесі відбудови країни, що є важливою економічною та стратегічною можливістю для обох сторін.

Окрему увагу було приділено питанню захисту прав національних меншин обох держав – румунської громади в Україні та української громади в Румунії – як невід'ємної складової двосторонніх відносин і спільних європейських цінностей. Під час зустрічі було наголошено на необхідності підтримки програм, які сприяють міжкультурному діалогу, збереженню національної ідентичності та розвитку культурних зв'язків між народами двох країн.

Джерело: www.uur.ro

ГОЛОВА СУРУ ПРО РУМУНСЬКУ МОДЕЛЬ ЗАХИСТУ НАЦМЕНШИН

22 жовтня з парламентської трибуни голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький говорив про фундаментальну роль освіти рідною мовою та зміцнення румунської моделі найкращих практик у сфері захисту прав національних меншин.

Він висловив, як завжди, задоволення і вдячність української спільноти в Румунії за модель найкращої практики, яку просуває країна у сфері захисту прав осіб, що належать до національних меншин. Микола-Мирослав Петрецький підтвердив не тільки вдячність спільноти, але й тверде зобов'язання української меншини брати активну участь у впровадженні, вдосконаленні та популяризації цієї моделі.

Депутат підкреслив, що роль доступу до освіти рідною мовою дедалі більше зростає в центрі державної політики щодо національних меншин. Він привітав постійні зусилля румунської держави та інституцій центральної і місцевої влади щодо підтримки та розвитку інструментів, які наближають дітей української спільноти до рідної мови.

Починаючи з навчального року 2025–2026, кількість груп з вивчення української мови, відкритих у школах з румунською та іншими мовами викладання, значно зросла. Сотні учнів української громади тепер мають можливість вивчати рідну мову, що значно розширює мережу шкіл, де українська мова викладається як предмет.

Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що цей успіх є результатом тривалих зусиль і подякував центральній та місцевій владі Румунії за послідовне застосування законодавства щодо захисту національних меншин. Українські учні Румунії залишаються головними бенефіціарами цих зусиль, а добра воля, на якій базуються заходи підтримки, достатньо сильна, щоб подолати будь-які перешкоди, внутрішні чи зовнішні.

Відкриття нових груп з вивчення рідної мови також означає розширення можливостей громади у підготовці майбутніх фахівців із глибоким знанням української мови.

Він наголосив, що ці результати підвищують і відповідальність спільноти, яка має продовжувати представляти та просувати на міжнародному рівні румунську модель найкращих практик у сфері захисту нацменшин – модель, яка заслуговує на визнання та може слугувати прикладом для інших держав, що поділяють європейські цінності та принципи.

Джерело: www.uur.ro

РУМУНІЯ ПОТРЕБУЄ СПРАВЖНЬОЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ, А НЕ ПОПУЛІСТСЬКИХ ЗАХОДІВ

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, виступаючи 15 жовтня з трибуни Парламенту, наголосив, що пріоритетним завданням Румунії після майже чотирьох місяців роботи чинного уряду залишається неухильне проведення реформ.

Він підкреслив, що громадяни Румунії очікують і заслуговують на ці зміни, а скорочення державних витрат має стати невід'ємною та терміновою складовою пакета заходів, спрямованих на оптимізацію економічної та фінансової системи країни. За словами Петрецького, усунення марнотратства в центральних і місцевих органах влади має стати, поза будь-яким політичним суб'єктивізмом, головним завданням найближчого періоду.

Голова СУР зазначив, що Румунії потрібна справжня адміністративно-територіальна реформа, яка враховує специфіку та потреби функціонування держави, і має бути ухвалена шляхом політичного діалогу та постійних консультацій із громадянами. На його переконання, така реформа має зміцнити, а не послабити нинішні досягнення Румунії, на яких тримається внутрішня єдність і зовнішній авторитет країни, зокрема модель кращих практик у сфері захисту національних меншин.

Представник українців у Парламенті Румунії наголосив, що заходи жорсткої економії мають бути повністю й послідовно впроваджені, без обхідних шляхів і подвійних стандартів, аби забезпечити довготривалий ефект. «Справжня реформа не зупиняється на півдорозі, вона здійснюється відповідальними управлінцями, з доброю волею і без гучних обіцянок», – зазначив депутат.

На завершення Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що сьогодні Румунія має всі необхідні складові для проведення реформ «до кінця»: відповідальних керівників, політичну волю та готовність громадян. Він додав, що це вікно можливостей не можна змарнувати, адже подібний шанс трапляється лише раз на півстоліття.

Джерело: www.uur.ro

ДЕПУТАТ СУРУ ВІТАЄ ПРИЙНЯТТЯ ЙОГО ЗАКОНОДАВЧОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО БОРОТЬБИ З ДЕЗІНФОРМАЦІЄЮ

Палата депутатів у вівторок, 5 листопада, переважною більшістю голосів, прийняла законодавчу пропозицію щодо внесення поправок до Закону № 504/2002 про телерадіомовлення, автором якої є представник української меншини в Парламенті Румунії Микола-Мирослав Петрецький. Нормативно-правовий акт створює необхідну правову базу для поширення аудіовізуальних повідомлень освітнього характеру про небезпеку дезінформації та важливість перевірки інформації з надійних і різноманітних джерел.

Ця законодавча ініціатива є продовженням Закону № 27/2025, також ініційованого Миколою-Мирославом Петрецьким, що був підписаний Президентом Румунії у березні, і має на меті посилити зусилля з підвищення рівня медіаграмотності серед громадськості.

Згідно з новими положеннями, радіо- та телеканали транслюватимуть освітні та суспільно-важливі повідомлення, спрямовані на:

- виявлення та розпізнавання фейкових новин;
- просування критичного мислення та перевірки інформації з різних джерел;
- заохочення використання офіційних джерел та надійних ЗМІ.

Законопроект створює правову базу, на основі якої Національна рада з питань телерадіомовлення (CNA) може ініціювати та здійснювати національні інформаційні кампанії щодо боротьби з дезінформацією, забезпечуючи баланс між свободою вираження поглядів та соціальною відповідальністю постачальників аудіовізуальних медіаслуг.

Таким чином, аудіовізуальні повідомлення освітнього характеру сприятимуть інформуванню громадян про небезпеку дезінформації та важливість перевірки інформації, просуванню використання офіційних джерел

та відповідальних медіа-установ, усвідомленню соціальних та інституційних ризиків, спричинених фейковими новинами, та заохоченню перевірки та повідомлення про фейковий контент у публічному просторі.

Водночас, для населених пунктів, де відсоток представників національних меншин перевищує 10% від загальної чисельності їх населення, постачальники телевізійних та радіомовних послуг, які ведуть мовлення мовами цих меншин, будуть транслювати повідомлення, затверджені CNA, також цими мовами, з метою забезпечення коректного та інклюзивного інформування.

Микола-Мирослав Петрецький подякував своїм колегам, у тому числі із Комітету з питань правової політики та культури, за підтримку цієї законодавчої ініціативи, а також за врахування зауважень Законодавчої ради та Уряду. Він висловив своє переконання, що і сенатори підтримають своїм голосуванням цю важливу пропозицію для зміцнення медіаосвіченості та захисту суспільства від явища дезінформації.

Джерело: www.uur.ro

МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ ГОЛОВУВАВ НА РІЧНИХ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ СКУ

25 жовтня голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький, другий рік поспіль, головував на Річних загальних зборах Світового Конгресу Українців (СКУ) як Голова Президії Р33 та Регіональний Віцепрезидент СКУ у регіоні Східної Європи. Захід, що відбувся у форматі відеоконференції та об'єднав 185 учасників із 48 країн світу, був присвячений оцінці діяльності Конгресу та визначенню стратегічних напрямків роботи на наступний рік у міжнародному контексті, позначеному необхідністю посилення глобальної співпраці української діаспори.

Офіційне відкриття Річних загальних зборів 2025 року розпочалося вітальним словом Президента Світового Конгресу Українців Павла Ґрода. Після цього відбулася молитва, яку провів владика Степан Сус, Голова Пасторально-міграційного відділу Української Греко-Католицької Церкви. З привітаннями виступили міністр закордонних справ України Андрій Сибіга, Блаженніший Святослав Шевчук, Глава Української Греко-Католицької Церкви, Блаженніший Митрополит Епіфаній, Предстоятель Православної Церкви України, та Ірина Ключковська, директорка Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка».

Президент СКУ Павло Ґрод представив звіт про діяльність організації та окреслив стратегічні пріоритети: посилення міжнародної адвокації на підтримку України, сприяння її євроатлантичній інтеграції, підтримку Збройних Сил України та національної стійкості, розвиток української ідентичності в культурному, освітньому та духовному вимірах, а також активне залучення молоді до діяльності діаспори.

Окрему увагу приділили ініціативі «Unite With Ukraine» – глобальній програмі СКУ, яка з лютого 2022 року зібрала понад 75,3 мільйона доларів США для забезпечення українських захисників необхідним спорядженням, включно медичними засобами, бронетехнікою та безпілотниками.

Було схвалено фінансові звіти, зокрема звіт Верифікаційної комісії, Фінансовий звіт за період з 1 травня 2024 року по 30 квітня 2025 року, представлений Віце-президентом СКУ з фінансових питань Зеноном Потічним, а також звіт Контрольної комісії. Делегати ухвалили рішення про призначення публічного бухгалтера СКУ.

Серед ключових рішень – підтримка ініціативи президента Павла Ґрода «Об'єднані заради України», яка спрямована на зміцнення глобальної співпраці українських організацій у справі перемоги, відновлення та міжнародного утвердження України. Особливим моментом стало проголошення 2026 року Роком Глобальної Української Єдності – періодом зміцнення солідарності українців у світі, утвердження національної ідентичності та мобілізації спільних зусиль задля перемоги й відбудови України.

Учасники зборів також ухвалили План дій СКУ на наступний рік і Заяви Р33 2025, які підтвердили відданість української діаспори справі підтримки України, ефективному використанню міжнародних ресурсів для її відбудови та зміцненню сильного світового українства, об'єднаного довкола спільних цінностей.

Джерело: www.uur.ro

З діяльності депутата МИКОЛИ-МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАДЯН

Голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький звернувся з письмовим запитом до Міністра охорони здоров'я Румунії Александру Рогобете, у якому порушив питання критичної ситуації з доступом до первинної медичної допомоги в Долині Рускови, Марамороського повіту.

Хоча стаття 34 Конституції Румунії гарантує право на охорону здоров'я, реальний доступ громадян до медичних послуг залишається серйозною проблемою. Країна стикається з гострою нестачею сімейних лікарів, особливо в сільській місцевості та прикордонних районах, де проживають значні громади етнічних українців.

За даними Національного будинку медичного страхування, на початку 2025 року в Румунії налічувалося понад 1 500 вакантних посад сімейних лікарів, понад 75% з яких – у сільських районах. Водночас понад 175 населених пунктів країни залишилися без жодного сімейного лікаря, а старіння медичної спільноти лише поглиблює цю кризу.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що особливо гостро проблема проявляється в Долині річки Рускова, де в громадах Рускова, Кривий та Поляни проживає понад 18 000 осіб, переважно етнічні українці. У Полянх двоє з чотирьох сімейних лікарів припиняють роботу в листопаді, що позбавить належної медичної допомоги понад 9 200 жителів. Подібна ситуація очікується і в Кривий та Рускові, де

один лікар змушений опікуватися тисячами пацієнтів.

Попри зусилля місцевої влади, яка модернізувала кабінети лікарів і надала службове житло, проблема залишається невирішеною, ставлячи під загрозу фундаментальне право громадян на охорону здоров'я.

Депутат Микола-Мирослав Петрецький звернувся до Міністра охорони здоров'я з проханням повідомити, які конкретні заходи планується вжити для забезпечення безперервності медичної допомоги на Долині Рускови та запобігання втраті доступу до первинної ланки медицини. Він наголосив, що доступ до медичної допомоги є основоположним правом, а не привілеєм, і його захист має стати пріоритетом центральної влади.

* * *

Микола-Мирослав Петрецький звернувся з письмовим запитом до Діани Бузояну, міністерки навколишнього середовища, водних ресурсів та лісів, щодо адміністративних перешкод, пов'язаних із маркуванням дерев за межами лісового фонду, зокрема на приватних сільськогосподарських ділянках у районі населених пунктів Рускова, Кривий та Поляни Марамороського повіту.

Незважаючи на те, що Міністерство навколишнього середовища, водних ресурсів та лісів нещодавно розпочало реформи, спрямовані на покращення моніторингу та відповідальне використання лісових ресурсів, процедури інвентаризації та маркування дерев на приватних ділянках і надалі здійснюються із суттєвими затримками. Землевласники повідомляють про бюрократичні труднощі, які тривають роками – іноді понад два-три роки, – що ускладнює управління власністю та належне утримання земельних ділянок.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що під час спілкування з представниками української громади в Долині Рускови виявив, що багато запитів щодо інвентаризації та маркування дерев залишаються без розгляду або застрягають на попередніх етапах без визначених термінів завершення. Така ситуація підриває традиційну практику регулярного догляду за землею, створює економічні ризики, підвищує небезпеку виникнення пожеж і сприяє природній деградації ґрунтів.

У зв'язку з цим голова СУР звернувся до міністерки з проханням надати інформацію про заходи, які планується вжити для завершення всіх поточних процедур, а також повідомити, чи розглядається адміністративний або законодавчий план, спрямований на спрощення процесів і встановлення розумних термінів розгляду запитів.

ОГЛЯДАЧ

НОВІ ГРУПИ З ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В МАРАМУРЕШІ

На тлі постійної турботи про популяризацію освіти рідною мовою та зміцнення культурної ідентичності української меншини в Румунії, голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький вітає надзвичайно важливу для шкільного та громадського життя в повіті Марамуреш ініціативу: створення груп з вивчення української мови в кількох найпрестижніших і найуспішніших навчальних закладів повіту. Цей крок є не тільки природним продовженням зусиль щодо дотримання права на освіту рідною мовою, а й конкретним прикладом того, як співпраця між освітніми органами, місцевою громадою та представниками національних меншин може принести чудові результати.

У цьому контексті голова СУР Микола-Мирослав Петрецький оприлюднив наступне повідомлення: «З радістю та оптимізмом вітаю успішний перебіг навчального процесу в групах з вивчення української мови, нещодавно створених у кількох найпрестижніших і найефективніших навчальних закладах Марамороського повіту – Національному коледжі ім. Драгоша-Воде, Технологічному ліцеї «Мармація», Лісотехнічному ліцеї, Гімназійній школі ім. Георгія Кошбука (м. Сігету-Мармаціей).

Ці навчальні заклади вирізняються високим рівнем освіти, результатами та сучасною інфраструктурою, яку вони ставлять у розпорядження учнів. Створення груп вивчення української мови дає дітям українського походження можливість навчатися в академічному середовищі високого рівня. Тут вони можуть поєднувати вивчення рідної мови з фаховими предметами, залежно від обраного профілю. Тут, де викладають найкращі вчителі і навчаються найкращі учні, українська мова нарешті знаходить своє природне місце.

Завдяки цій ініціативі українські учні мають доступ до якісної освіти рідною мовою в конкурентному середовищі, яке поважає їхню ідентичність і відкриває реальні перспективи для самореалізації. Водночас виправляється неприпустима ситуація, яка зберігалася роками: дотепер із приблизно 3200 учнів, які вивчали українську мову та літературу до 8 класу, менше 1,5% продовжували навчання рідною мовою в 9 класі.

Збільшення кількості груп вивчення української мови в навчальних закладах з викладанням румунською мовою є важливим кроком вперед. Більше учнів з

української меншини тепер мають можливість продовжувати навчання рідною мовою в сучасних та ефективних умовах. Це розширення шкільної мережі сприяє зміцненню нашої культурної ідентичності та формуванню нового покоління фахівців і професіоналів, які володіють українською мовою і можуть компетентно використовувати її в різних сферах.

Я знаю, що цей успіх не прийшов сам по собі. Незважаючи на численні спроби перешкодити створенню груп, сьогодні вони функціонують з чудовими результатами. Це результат колективних зусиль і постійної залученості пані Анжеліки-Вероніки Мікулайчук, шкільної інспекторки з питань української меншини, директорів цих навчальних закладів, Союзу українців Румунії, а також педагогів, які зрозуміли важливість збереження рідної мови в освітньому процесі. Дякую всім за відданість і професіоналізм, які вони продемонстрували.

Водночас висловлюю подяку місцевим та центральним органам влади Румунії за надану підтримку та послідовне застосування чинного законодавства щодо прав національних меншин. Я сподіваюся, що компетентні органи зробили необхідні висновки з цього досвіду і ставлять питання, чому ця модель, яка успішно працює в інших повітах з українськими громадами, досі не була впроваджена в Марамуреші, де українці становлять приблизно 6% населення.

Я твердо переконаний, що створення цих груп з вивчення української мови є не лише адміністративною чи освітньою перемогою, а й моральною та ідентитарною. Це ще одне підтвердження того, що українська мова, культура та традиції можуть бути збережені та розвинені в рамках сучасної освітньої системи, заснованої на рівних можливостях та різноманітності. Водночас це досягнення підтверджує існування румунської моделі передової практики в галузі освіти для національних меншин – моделі, яку Союз українців Румунії постійно популяризує і за межами країни як приклад співпраці між етнічними громадами та державними інститутами в дусі взаємної поваги та міжкультурного діалогу.

Як представник української нацменшини в Румунії, я підтверджую повну підтримку Союзу українців Румунії для учнів, батьків та вчителів. Ми будемо поруч з ними і продовжимо підтримувати всі ініціативи, що забезпечують збереження української мови в школі, а також у повсякденному житті нашої молоді.

Цей успіх показує, що коли є воля, співпраця та взаємоповага, освіта рідною мовою стає не тільки можливою, але й зразком найкращої практики для всього румунського суспільства.»

Джерело: www.uur.ro

Буковинські традиції ожили на осінньому ярмарку

«ВИРОБЛЕНО В БУКОВИНІ»

4 жовтня в торговому центрі Юліус Молл в Сучаві відбувся один із найочікуваніших культурних заходів – осінній ярмарок «Вироблено в Буковині». Ця подія, організована Сучавською повітовою радою через Культурний центр «Бу-

ковина» у партнерстві з Асоціацією «Вироблено в Буковині», мерією міста, Національним музеєм Буковини, Управлінням лісового господарства та торговим центром Юліус Молл, об'єднала традиції, гастрономію та автентичні цінності багатої буковинської культури.

Метою ярмарку є популяризація місцевих традиційних продуктів, підтримка народних майстрів і ремісників, а також збереження культурної спадщини, переданої з покоління в покоління. Відвідувачі мали змогу придбати вироби народних промыслів, скуштувати традиційні страви й насолодитися автентичними предметами народного мистецтва, що представляли різні етнографічні зони Буковини.

Особливо яскравими моментами ярмарку стали виступи танцювального ансамблю «Козачок» із Балківців та вокального гурту «Негостинські голоси».

Під керівництвом Петра Шоймана ансамбль «Козачок» представив глядачам програму, сповнену енергії, грації та гармонії. Молоді танцюристи продемонстрували українські народні танці, насичені життєрадісністю й виразністю, підкресливши багатокультурність і духовне багатство Буковини. Яскраві костюми, майстерність виконання та щирий ентузіазм учасників викликали гучні оплески публіки.

Не менш зворушливим було й виконання гурту «Негостинські голоси» під керівництвом Антонети Крайнічук. Їхні традиційні українські пісні, сповнені ніжності та туги, розкрили красу української мови й мелодійність народного співу. Їхній виступ став своєрідним мостом між українською та румунською культурами, що мирно співіснують на благословенній буковинській землі.

Велику роль у підтримці участі українських ансамблів відіграє Союз українців Румунії, завдяки якому молоді артисти мають змогу брати участь у культурних заходах різних рівнів. Цього разу Сучавська філія СУР забезпечила транспорт для ансамблю «Козачок», сприяючи популяризації українських традицій і мистецтва.

Участь українських гуртів у подібних заходах є важливою не лише для збереження народної спадщини, але й для зміцнення міжкультурного діалогу. Танці, пісні та ремесла різних етнічних спільнот стали свідченням того, що Буковина – це простір культурного різноманіття, взаємоповаги та гармонійного співіснування.

Завдяки талановитим виконавцям ансамблів «Козачок» та «Голоси Негостини» ярмарок «Вироблено в Буковині» набув особливої теплоти та емоційності. Їхні виступи ще раз довели, що Буковина – це край культурного розмаїття, де

кожна громада своїм танцем, піснею та традиціями робить внесок у спільну ідентичність регіону.

Осінній ярмарок «Вироблено в Буковині» – це культурна подія, це живий доказ того, що народна творчість і традиції залишаються серцем Буковини.

Делія МАРТИНЯК

Фото авторки

«ДЕНЬ ОСЕНІ»

СВЯТО КОЛЬОРІВ І ТРАДИЦІЙ У КРИВОМУ

23 жовтня у приміщенні місцевої організації СУР відбувся «День осені» – культурна та освітня подія, сповнена барв, радості та духу спільноти.

Захід був організований Адріаною Рекало, секретарем організації, за підтримки вчительок Анни Чінар та Іляни Штецька школи с. Кривий. Десятки учасників (діти, вчителі та члени громади) насолоджувалися цією подією, поринувши в атмосферу тепла і плодів, характерну для осіннього сезону.

Головною темою була краса та багатство осені, представлені через ігри, освітні заходи та творчі моменти. Діти, розділені на команди, взяли участь в інтерактивній грі, в якій, зав'язавши очі, вони мали зібрати якомога більше горіхів і скласти їх у миску своєї команди, що супроводжувалося сміхом та гарним настроєм.

Далі відбулася сесія, присвячена осіннім фруктам і овочам, під час якої діти сортували сезонні продукти, готували тематичні кошики та створили

спеціальний куточок під назвою «Чаї для здоров'я», натхненний місцевими традиціями. У цій частині заняття учасники дізналися про лікарські рослини, які використовували їхні бабусі та дідусі для лікування, відкривши для себе народну мудрість, що передається з покоління в покоління.

Наприкінці атмосфера перетворилася на справжнє свято смаків і традицій з святковим столом, наповненим смаколиками: завиванцем, пончиками, кексом, закускою, осінніми фруктами та овочами.

Вся діяльність відображала радість співпраці, командної роботи та відкриття для себе справжніх цінностей марамурського села.

Джерело: www.uur.ro

У Лузі над Тисою Відкрито ігровий та спортивний майданчик для дітей

У селі Луг над Тисою Марамороського повіту, де проживає українська громада, 19 жовтня відбулося відкриття ігрового та спортивного майданчика для дітей, який був споруджений за фінансової підтримки Союзу українців Румунії. Одночасно, відбулися традиційні свята: «Вустріч синів села» і «Традиційна кулінарія села».

Розпочався захід релігійною церемонією, яку провів парафіяльний священник Ярослав Климковіч, церемонією відкриття із перерізанням стрічки, після чого прозвучали промови запрошених та гідз. Далі виступили вокальні і танцювальні гурти: «Лісоруб» з Великого Бичкова Рахівського району України, «Веселка» з Луга над Тисою та «Голос полонини» з Полян Марамороського повіту, «Козачок» з

Балківців Сучавського повіту, а також вокальна солістка з Реміт Сіміна Колопельник. Потім усі учасники смакували українські традиційні страви, приготовлені працьовитими гідздинями села Луг над Тисою і, звичайно, діти та молодь почали гратися на новому майданчику.

У заході взяли участь заступник державного секретаря Міністерства внутрішніх справ Петру Бледя, речник префектури повіту Марамуреш Дан Буке, а також члени Ради СУРу, комітету Марамороської філії СУРу, бюро місцевої організації Луг над Тисою, української громади, діти та батьки.

Ігровий та спортивний майданчик має сучасне футбольне поле, гойдалки, лавки та інше різноманітне обладнання, що забезпечує дітям безпечний, привабливий та добре облаштований простір для занять спортом та різних ігор. Таким чином, давня мрія місцевої організації СУРу сповнилась. Деталі подає голова місцевої сурівської організації, вчителька-пенсіонерка Анна Самбор: «Наша місцева організація – невелика, але заснована ще у 1990 роках. Теж тоді заснувався і наш вокальний гурт «Веселка», який бере участь у заходах, організованих СУРом. Ще три роки тому СУР придбав у нашому селі приміщення, яке було обладнане і де ми проводимо різні заходи з дорослими і дітьми, але у селі не існував майданчик, де діти могли б проводити вільний час. Так що виникла ідея заснування такого місця і так, за підтримки депутата Миколи-Мирослава Петрецького, Рада СУРу ухвалила збудувати ігровий та спортивний майданчик для дітей. Цей проєкт дуже

вдалий і жителі села високо його оцінюють. Вже кожного дня діти і молодь проводять час на майданчику. Тут лунають голоси, сміх і радість. Як стало вже відомо, традицією для нашого села Луга над Тисою, що на Мараморошині, є святкування Дня зустрічі синів села на святі Покрови Пресвятої Богородиці, коли відзначається і престольне свято нашої церкви. Цього року це свято ми відзначили 19 жовтня разом зі Святом традиційної кулінарії села, а також найголовніше – з відкриттям ігрового та спортивного майданчика для дітей. Поділитися нашою радістю до нас прибули високоповажні гості із усіх куточків країни, де існують філії СУРу. Йде мова про членів Ради СУРу, які підтримали та ухвалили цей проєкт. Ми щиро вдячні голові СУРу, депутату Миколі-Мирославу Петрецькому за підтримку та зусилля, які він доклав щоб цей проєкт завершився і щоб наша молодь могла гарно проводити час на майданчику.»

«Такі інвестиції сприяють створенню сприятливого для дітей середовища та зміцненню зв'язків у громаді (...) Такі проєкти, присвячені дітям, є інвестицією в майбутнє громади і роблять значний внесок у збереження нашої культурної ідентичності. Я високо

оцінюю постійну підтримку румунської влади як на центральному, так і на місцевому рівнях, яка сприяє реалізації освітніх та громадських проєктів, спрямованих на підтримку розвитку дітей та збереження українських культурних цінностей», – написав на своїй сторінці у соцмережі голова СУРу Микола-Мирослав Петрецький.

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія
(Закінчення на 16 стор.)

Вігзначення 85-річчя українського письменника **МИХАЙЛА МИХАЙЛЮКА**

Бухарестська філія Союзу українців Румунії провела у своєму Українському культурному центрі захід, приурочений до 85-річного ювілею Михайла Михайлюка, відомого українського поета, прозаїка, літературознавця і критика, журналіста, перекладача, видавця та редактора.

Голова Бухарестської філії СУР Михайло Трайста відкрив 15 жовтня акцію, привітавши ювіляра та передавши вітання від голови СУРу Миколи-Мирослава Петрецького. Він представив кілька аспектів з життя і творчості Михайлюка, відзначивши його здобутки в царині поезії, літературної критики та прози.

На прохання організаторів, письменник Михайло Михайлюк говорив про себе та прочитав вірш «Балада про солдатську шинель», який появився у його дебютній збірці поезії «Інтермеццо» у 1971 році: «Я сьогодні двічі схвилюваний, схвилюваний тим, що дожив до 85-ої осені своєї і схвилюваний тим, що ви прийшли на мої роковини. Що сказати про себе. Коли оглядаюся назад, тоді пригадую, що я народився у Королівській Румунії – 1940 року, тоді ще був король Міхай, а потім почалася сталінізація Румунії, я пережив і сталінізацію, потім почалася «золота епоха» Чаушеску, яку я теж пережив, потім настала демократія і я живу у демократичному суспільстві. Хочу вірити, що я жив чесно, не кривив душею, не робив багато компромісів із власною совістю. У газеті, нормально, що я мусив трішки йти на компроміс, бо такі часи були, але у моїх книгах я був лише чесним. Навіть мені закидали певні читачі, що я не пишу оптимістично про тодішнє суспільство, а я відчував інкаше те суспільство. Я пишу про реалії, про спогади мої. І я хочу вірити, що я був чесний і в поезії, і в прозі, і в критиці, і в журналістиці. Я встиг написати понад 10 книг. Тепер я радий, що я між вами, що ви мене вшанували своєю присутністю.»

Балада про солдатську шинель

*«Чекають ворота
Повернення сина...
А мати синову шинель продає,
Мати серце своє продає...
(– Купіть паночку,
Новенька була
Коли його привезли,
Не встиг і поносити, –
Запобігливо мати...)»*

*Чекають вікна стуку сина,
Сліпнуть бездонням...*

*(– Що ви, що ви,
То не миші прогризли
То – від кулі,
Майже не видно,
Я так добре зашила, –
Скривджено мати...)»*

*Чекає поріг кроків сина,
Терпне щемлінням...
(– Дешево продаю,
Я вже стара,
Скриня ветха стала,
В хаті возко,
Не дай Бог, запліснявіє,
(– Благально мати...)»*

*Мати синову шинель продає,
Мати серце своє подає...»*

Потім скрипалька Наталія Колотило виконала кілька мелодій, серед яких українських народних пісень «Осінь» з циклу «Пори року», Антонію Вівальді, та «Мелодія ля-мінор» українського композитора Мирослава Скорика. Анна Зечу, переселенка з Одеси, яка зараз живе зі своєю сім'єю в

Бухаресті, прочитала кілька своїх віршів. Завершився захід, виступом українського Народного театру «Favorite» (Фаворит), створеного з українських переселенців у Бухаресті, та очоленого акторкою Христиною Джаламагою, який представив виставу «ПОПЕЛЮШКА. Час бути собою».

Михайло Михайлюк народився 1 жовтня 1940 року в місті Серет Сучавського повіту. Випускник Серетського українського ліцею 1959 року та філологічного факультету Бухарестського університету 1964 року. Працював у редакції газети «Новий вік», нині «Вільне слово». Був першим головним редактором українського літературного журналу «Наш голос», а від 1993 року є головним редактором часопису «Український вісник», що видається Союзом українців Румунії.

Дебютував короткою прозою та літературною критикою на сторінках періодичного видання «Новий вік», будучи ще студентом. У 1971 році відбувся його видавничий дебют зі збіркою поезії «Інтермеццо». У творчому доробку Михайлюка понад десять книг, серед яких два романи: «Не вір крику нічного птаха» і «Міст без поруччя», дві збірки поезії: «Інтермеццо» та «Дзвонар»; збірки короткої прози: «Біле-пребіле поле», «Криниця під каменем», «Синій смуток фіордів», «Заглухий дзвін»; збірка літературної критики «Слово про слово», два збірники публіцистики «45 років з українським пером» та «Газетарські штрики»; дві книжки віршів для дітей: «Мурчик-кіт – упав з воріт» та «Білик-кіт – упав з воріт». Михайло Михайлюк – член Спілки письменників Румунії та Національної спілки письменників України, лауреат двох премій Спілки письменників Румунії, відзначений літературно-мистецькою премією імені Ольги Кобилянської, найвищою відзнакою Національної спілки письменників України, а також численними грамотами.

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія

Вшанування 140-річчя Негостинської нової Церкви

«СВЯТОГО ДМИТРІЯ»

28 вересня 2025

Із документів архіву Митрополичої резиденції міста Чернівців, а також із парафіяльних документів Негостинської Церкви, в тому числі із колекції релігійного журналу Лампадка/Каганець (рум. Candelă), можна довідатись про те, що в Негостині існувала дерев'яна церква, подарована дідичем села Калинешти-Купаренку, Михайлом Купаренком, та перевезена бояриною села Екатериною Рамадін у 1795-му році. Першим священником, починаючи з 1796-го року по 1799, був отець Николай Іванович, а церква була освячена під покровительством «Святої Трійці», напевно тому, що до цього періоду віряни Негостини належали до Церкви «Святої Трійці» міста Серету.

Церква послужила негостинським віруючим 90 років. На місці її святого вітара знаходиться побудована капличка, зі східного боку сьогодишньої нової церкви. У 1885 році було побудовано та освячено нову муровану церкву, а негостинці подарували, у свою чергу, дерев'яну церкву, окрім іконостаса, вірянами села Банчени, але, на жаль, церква була зруйнована під час першої світової війни, 1916-го року.

*

Про необхідність мати святе місце у будь-якій громаді, для спільної молитви, під покровительством певної святої постаті, вважаю непоборною істиною, достатньо обгрунтованою в історії релігій. Бо Церква/Дім молитви – це символ поєднання земного з небесним, людини з Творцем,

віруючого з Богом, енергетика якого керує її, людину, світлом духу/розуму по дорозі Правди.

Освячення Церкви – це релігійне обрядодіяння, що символізує очищення місця та споруди від будь-якої гріховності, надання їй авторитету скріплювати віру непорушною закономірністю, у тісному зв'язку із життям-буттям людини. Освячення, по релігійному закону, відбувається при закінченні її будівництва.

Переосвячення Церкви стає необхідністю при певних умовах: після першого або поновного розмалювання, після добудови, перебудови або ґрунтовних змін чи ремонтів у структурі споруди.

*

З 1997 року на пастирську почесність Негостинської парафії, за проханням тутешніх вірян, приходить преподобний отець **Данієл Петрашук**, уродженець сусіднього села Балківці, нині адміністративний центр нашої громади. Теологічну освіту отримав у Києві, столиці України, за порадою тодішнього священника-пароха Балківської парафії Івана Арделяна та за допомогою місцевого вчителя Василя Петрашука – вічна йому подяка у Царстві Небеснім.

Між роками 2000 по 2005 молодий отець-парох запропонував віруючим відновити пошкоджений шар штукатурки та поновно розмалювати Церкву. Вони погодились, підтримали роботою та фінансовими внесками і таким чином здійснено було нове розмалювання інтер'єру, у візантійсько-молдавському стилі.

У наступному періоді необхідно стало відновити дах Церкви та її зовнішній архітектурний вигляд, а також поставити на банях нові хрести. І це здійснилося піклуванням нашого священника-пароха та допомогою негостинських віруючих. Слідувало будівництво похоронного дому, мостіння бруковими плитами навколо Церкви та алеї входу, установлювання огрівання та багато інших адміністративно-господарських робіт.

Напрошувався момент відзначити весь цей нелегкий, насправді жертовний подвиг як священника-пароха **Данієла Петрашука**, так і віруючих

Негостини, у баченні надати Церкві тієї краси-теплоти, якої бажає душа справжнього віруючого, що прагне всім своїм розумом, силою і серцем любити ближнього як самого себе... **І він, момент, прийшов 28 вересня поточного року**, а опісля, мені пощастило цікаве інтерв'ю із неутомним настоятелем нашої Негостинської парафії:

– Преподобний отче, насамперед, щиро дякую за те, що погодились подати детальних інформацій про започаткування, приготування та здійснення такої особливої події в історії нашої Церкви **«Святого Дмитрія»** – її **переосвячення**. Латинський афоризм каже що *«Finis coronat opus!»*, тобто *«Кінець – роботі вінець»* але негостинські віруючі, і не тільки вони, бажають знати завжди більше, щоб усвідомити глибше роль Церкви у душевному і духовному вихованні людини, її історичність і сучасність, а в тому числі і роль віруючих у відповідному функціонуванні цієї найдавнішої виховної установи.

– **І я дякую Вам, пане професор, за запрошення і за те, що Ви завжди пишите у наших українських часописах про особливі події у нашій Церкві. Ще минулого року, коли наближалась ювілейна дата, 140 років від побудови нової Церкви у Негостині та її тодішнього освячення, я звернувся до нашого Благочестивого отця протопопа Йонела Малоша, настоятеля Радівецького Протопопіату, з проханням поблагословити переосвячення Церкви, беручи до уваги вагомий зміни у її внутрішній архітектурі, а Благочестивий відповів, що при такій великій події потрібно відправити архієрейське Богослужіння, і насамперед звернутися із заявою до Владики Пресвященного Архієпископа Калініки, щоб призначив дату у 2025 році і вшанував ваше свято своєю присутністю. Я так і поступив та у відповіді Владика порадив нам встановити дату й благословив присутність Єпископа Вікарія Дамаскина.**

– Відомо, що Архієрейське Богослужіння – це спільна молитва отців, яких очолює архієрей (єпископ, архієпископ або митрополит), із певною архієрейською обрядовістю, тому годиться назвати, будь ласка, священників, які вшанували Ваше запрошення.

– **Так, окрім благословенного Єпископа Вікарія Дамаскина вшанували наше свято Протопоп Йонел Малош, отець місіонер Джордже Міронеску та архидіакон Йоан Александру Петрашук (син отця Данієла), Василь М'єрла із парафії «Св. Йоана» м. Серету, Іван Гапенчук – парох «Св. Трійці» м. Серету, Ніколає Міжок – парафія м. Сучава, Йонуц Кирстян – парафія с. Гропени, Космін Куку – парафія с. Балківці,**

Записав Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Продовження на 11 стор.)

«ПОКЛИК ПРЕДКІВ» – МІСТ МІЖ РУМУНІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ ЧЕРЕЗ ВІРУ, КУЛЬТУРУ ТА ОСВІТУ

У місті Ватра Дорней 9-10 жовтня відбувся Міжнародний симпозіум «Поклик предків: історія та віра для майбутнього румунів усього світу», подія високого академічного та духовного рівня, організована у рамках серії заходів «Коріння та піднесення: історія та дух румунів між Сучавою та Чернів-

цями». Проєкт ініційований Архієпископією Сучави та Радівців у партнерстві з Урядом Румунії через Департамент для румунів з усього світу і має на меті підтверджувати глибокі зв'язки, що об'єднують румунські громади на півночі Буковини та в країні.

Господар заходу, о. Михайло Кобзюк, єпархіяльний радник в рамках Бюро відносин з меншинами та організатор заходу, відкрив роботу симпозіуму, нагадав, що «Поклик предків – це не просто метафора, а внутрішній голос, який нагадує нам про цінності, що сформували долю народу: віру, гідність, мужність і любов до батьківщини».

Симпозіум зібрав численних діячів з Румунії та України – священнослужителів, істориків, етнологів, викладачів університетів – які привернули увагу громадськості до тем, що мають значення для румунської історії та духовності. Серед учасників були проф. д-р Данієл Гренчук, доц. д-р Наталія Лазар, о. Маріус Александру Лазар, а також поважні гості з Чернівців: проф. Ана-Марія Мельник-Каланча, проф. Наталія Демчучена, проф. Юрій Левчик, проф. д-р Марія Каланча та проф. д-р Георгій Постевка.

Представлені роботи висвітлили численні плани румунсько-української співпраці в регіоні Буковини в галузі дослідження та збереження румунської спадщини в Україні. Наукові доповіді були присвячені таким темам, як культурна ідентичність румунських громад, міжкультурний діалог, традиції Буковини та сучасні форми художнього самовираження.

Художні виступи ансамблю «Ґура Ізворулуй» з Ватри Молдовіцей під керівництвом Іларії Пушка, оркестру румунської народної музики «Муґурел» з Чернівців під керівництвом заслуженого артиста України Миколи Гакмана, вокально-фольклорний гурт «Перла» Народної школи румунської культури та цивілізації «Чіпріан Порумбеску», координатор Юрій Левчик, солісти Георге та Ірина Постевка, солістка Феліція Облизнюк та хор «Екоу Дорнян» під керівництвом о. Юліана Боргована, принесли в душі учасників емоції автентичності та єдності румунської мови і румунської пісні, що виходять за межі кордонів.

Метою заходу було зміцнення історичних, культурних і релігійних зв'язків між румунами з Румунії та північної Буковини, а також сприяння діалогу, співпраці та спільній румунській ідентичності. У світі, позначеному змінами та викликами,

«Поклик предків» стає символом єдності, глибоких коренів, що пов'язують румунів з усього світу, та бажання будувати майбутнє, засноване на вірі, освіті та взаємній повазі.

«ТРАДИЦІЇ В КОЛЬОРАХ ОСЕНІ» У ТІМІШОАРІ

17 жовтня в будинку культури українців у Тімішоарі відбувся творча майстерня для дітей, батьків і бабусь та дідусів під назвою «Традиції в кольорах осені». Захід координувала журналістка Міхаела Бумбук, яка ретельно підготувала декорації, характерні для цієї пори року: декоративні гарбузи, горіхи, кольорове листя та традиційні українські елементи, покликані додати атмосфері чарівності та автентичності.

Захід мав на меті стимулювання творчості та розвиток практичних навичок через гру, колір і мистецтво, а також зміцнення зв'язків між поколіннями навколо українських осінніх традицій. Присутні відкрили для себе красу звичаїв через ручні роботи, такі як створення портретів з листя та пластиліну, а також виготовлення українського вінка, символу жіночності та народної культури. Частина текстильних матеріалів, спеціально привезених з України, додала особливої автентичності.

Особливо цікавим моментом зустрічі стало використання природних ресурсів, зібраних у околицях: листя різних форм і кольорів, жолуді, каштани, травинки та осінні квіти, які за допомогою фантазії перетворилися на маленькі витвори мистецтва.

ПОПЕРЕДНЄ ВІДЗНАЧЕННЯ ПРЕСТОЛЬНОГО СВЯТА ЦЕРКВИ ТА ЗУСТРІЧ СИНІВ СЕЛА ВЕРХНІЙ ДУНАВЕЦЬ

Союз українців Румунії (Тульчанська філія) взяв участь у неділю, 12 жовтня, у заході з подвійним значенням, організованому Асоціацією «Дунавець». Природа, люди, традиції»: попереднє відзначення престольного свята церкви та зустріч синів села.

Захід відбувся в місці, що має історичне значення для української громади, пов'язаному з традиціями запорізьких козаків, і супроводжувався глибоким релігійним переживанням під час служби, присвяченої відзначанню свята Успіння Пресвятої Богородиці.

Завдяки артистичним виступам, засновницький вокальний гурт «Задунайська Січ» з Тульчі та вокальний гурт «Ясна зоря» з Муріґіола стали невід'ємною частиною того, як відзначається громадське свято, зміцнивши єдність і солідарність між українськими Північної Добруджі.

Цей захід мав кілька важливих ролей:

- зміцнення релігійної ідентичності українців у регіоні,
- поглиблення співпраці між людьми спільного походження, які сьогодні проживають у різних місцевостях,

- висвітлення місцевого культурного спадку через музичний фольклор, елементи українського одягу та традиційну кухню.

Таким чином, свято у Верхньому Дунавці стало не тільки моментом спогаду і духовної єдності, а й нагодою для підтвердження культурних зв'язків та ідентичності, які надають сили та стабільності українській громаді на півночі Добруджі.

У БІГОРСЬКІЙ ФІЛІЇ – ПЕРШИЙ «СОЦІАЛЬНИЙ ВЕЧІР СУР»

16 жовтня в приміщенні Бігорської філії Союзу українців Румунії відбувся перший «Соціальний вечір СУР», який зібрав студентів у теплій, дружній та веселій атмосфері.

У цій зустрічі взяли участь 18 студентів Університету з Орадя, серед яких були й організаторки заходу: Андрея Мирза, асистент менеджера/фотограф, та Сорана Ністор, кореспондент преси.

Молоді учасники, що належать до різних етнічних груп (румуні, українці, мадьяри та молдовани), мали нагоду провести вечір у невимушеній атмосфері, присвячений настільним іграм та спілкуванню. У відкритій і дружній атмосфері вони ділилися історіями, сміхом і особистим досвідом, відкриваючи для себе, що культурне різноманіття – це багатство, яке зближує і об'єднує людей.

Вечір був насичений енергійними та змагальними заходами: партією в шахи, яка випробувала тер-

піння учасників, грою в Jenga, де ключем до успіху була точність, та грою Activity, яка випробувала креативність та уяву всіх під тиском часу.

Завдяки таким ініціативам Союз українців Румунії продовжує сприяти соціальній згуртованості, міжкультурному діалогу та цінностям солідарності серед молоді, надаючи студентам місця для зустрічей та відпочинку після напруженого навчального тижня.

Джерело: www.uur.ro

Вшанування 140-річчя Негостинської нової Церкви

«СВЯТОГО ДМИТРІЯ»

28 вересня 2025

(Продовження із 9 стор.)

Крістіян Йон Данелюк – парафія с. Гренічешти, Тенасе Маріус – парафія Притулку з Радівців, Ніколає Кардей – парафія с. Арборе, Андрей Ілаш – парафія с. Кліт.

– Це насправді відповідне вшанування нашої Церкви, наших віруючих та Вашої пастирської відданості протягом 28 років Богослужіння у нашій парафії, яка існує, як мені відомо, від 1796-го року. Спочатку була дерев'яна церква, а згодом, із зростанням населення, побудовано оцю нову муровану Церкву. Прошу уточнити кілька із найголовніших моментів її історичності.

– **Правильно, до 1795-го року віруючі с. Негостина належали до парафії “Св. Трійці” м. Серету. Число населення збільшувалось, а дідич Михайло Купаренко із с. Калинешти подарував віруючим Негостини дерев'яну церкву. Через приблизно 100 років вона стала немісткою і появилась потреба Церкви більшого розміру. У 1881-му році віруючі звернулися до власників села, баронів Михайла та Домініка Капрі і його дружини Антонії Капрі, щоб допомогли побудувати нову Церкву. Останні погодились, обіцяли кошти на матеріали та майстрів, а віруючі надали допомогу у решті робіт. І так 1885-го року Церква була збудована і освячена Владикою Сильвестром Морару-Андреєвичем із Митрополії Чернівців, під покровительством “Різдва Пресвятої Богородиці” – 8 вересня того ж самого року. Свідчить про це мармурова дошка, прикріплена на одній із бокових стін внутрі Церкви.**

У 1937-му році Церква була відремонтована після значних пошкоджень, розмальована і переосвячена під покровительством “Св. Дмитрія Мироточивого” – 26 жовтня. При нинішньому відновленні віктара було відновлено і святий престіл. За православним звичаєм на всіх чотирьох вуглах були поставлені ікони чотирьох євангелістів та забиті цв'яхи з написами року освячення – перший зазначив 1885 рік освячення, а другий 1937, переосвячення. Ми зазначили і 2025 рік, друге переосвячення, на основі документу, виданого Єпископом Вікарієм Дамаскином, акт що знаходиться у спеціальному місці святого престолу.

– За звичаєм, після завершення Архієрейського Богослужіння Ви запросили священників-гостей на братський обід. Напевно вони висловили враження з цієї виїмкової нагоди. Поділіться, будь-ласка, їхніми словами і з читачами Українського Вісника, а головню з віруючими Негостини, надіюсь і з всіма присутніми на цьому особливому святі.

– **Радий подати їхні враження разом з моєю щирою і безмежною подякою за їхню присутність. Одностайно вони признали велику вагомість освячення чи переосвячення Церкви у житті-бутті громади. Таке свято засвідчує початок, а потім продовження існування віри, існування заселеної вірянами місцевості під покровительством святої постаті, бо Церква є найміцніша вісь між землею і небом, між**

людиною і Богом, у якому вона бачить запоруку Правди і Порядку в її земній подорожі, а також і небесній. Корисно зауважували і на те, що як для них, так і для віруючих нагода бути учасником освячення чи переосвячення Церкви є рідкісною у житті і незабутньою подією.

– Звісно, що подія такого масштабу вимагає і певних коштів. Якщо можна, відкрити нашим читачам, включно і нашим віруючим, розміри внесків, пожертвувань та звідки вони надійшли.

– **Насправді, кошти були немалі. Проєкт передбачив на дану подію витрати у розмірі 160 тисяч леїв. Після оголошення та починання приготуваних робіт, вважаю, що Бог надіслав нам відповідних благодійників. Не буду тут подавати імена, бо не маю їхнього дозволу, але можу сказати, що за піклуванням однієї негостинської віруючої, один благодійник, не православного віросповідання, підприємець, пожертвував 50 тисяч леїв, Мерія громади Балківців внесла допомогу у сумі в 45 тисяч леїв, один негостинський віруючий пожертвував 10 тисяч леїв, а решту пожертвували віруючі нашої громади, кожен по власних можливостях.**

Користуючись цією нагодою, я хочу повторно подякувати всім від цілого серця, побажати їм та їхнім сім'ям міцного здоров'я, щастя і постійного Божого заступництва!

– Приєднуюсь до Вашого поздоровлення та, на закінчення, хочу подякувати за щире, відкрите, повчальне розмову, та попросити поділитись майбутніми проєктами-планами.

– **Зараз особливих планів немає, вважаю що нам, тобто мені та моїм радникам насамперед, потрібно відповідно адмініструвати надбаним церковним майном, в тому числі піклуватися і надавати допомогу немічним людям, з причини пошкодженого здоров'я чи матеріального стану, бути поруч з нашими віруючими у головних моментах їхнього життя-буття, заохочувати всіх, а по-перше молодь, наслідувати на кожному кроці Божі повчання.**

– Преподобний отче Данієл, повторно дякую за плідно використаний час, надіюсь що подані інформації про Церкву в Негостині, якій приблизно 230 років, у якій служили до сьогоднішнього часу 18 священників, та бажаю Вам продовжити у нашій парафії пастирську місію наскільки Всевишній надасть сили й натхнення!

ДУХОВНИЙ ВЕЧІР, ПРИСВЯЧЕНИЙ ПОКРОВІ БОЖОЇ МАТЕРІ ТА СВЯТІЙ ПАРАСКЕВІ

13 жовтня у приміщенні місцевої організації Союзу українців Румунії с. Поляни відбувся культурний і духовний захід «Духовний вечір, присвячений Покрові Пресвятої Богородиці та Святій Параскеві», в організації якого взяли активну участь молоді члени сурівської громади.

Захід був організований Марією Вішован, секретарем місцевої організації, і зібрав дітей та молодь.

У дусі традиції учасники виконали українські пісні, присвячені Богородиці, а потім намалювали малюнки, натхнені образом Богородиці та святої Параскеви.

Вечір завершився зворушливою частиною програми – читанням уривків з «Церковних промов», яке провели діти.

Ця діяльність є частиною програми катехизації та духовного виховання, яка базується на інтерактивних методах навчання – відкритті, взаємодії та практичному застосуванні. За допомогою цих вправ дітей заохочують жити Словом Божим на особистому рівні, пов'язувати його з власним досвідом і передавати його у своїх родин.

Джерело: www.uur.ro

235 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ БАЙКАРЯ ПЕТРА ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО

25 жовтня Клузька філія Союзу українців Румунії спільно зі спеціалізацією «Українська мова і література» філологічного факультету Університету імені Бабеша-Бойоя організували культурно-науковий захід «235 років від дня народження байкаря Петра Гулака-Артемовського (1790-1865)».

На початку заходу пролунали державні гімни Румунії та України, після чого голова Клузької філії, доц. д-р Іван Гербіл проголосив основні моменти події.

Наукова частина заходу включала три доповіді:

- перша доповідь, під назвою «Петро Гулак-Артемовський – один із визначних представників жанру байки в українській літературі», була представлена Лавінією Сакалою, студенткою III курсу спеціальності українська мова і література;

- другу доповідь виголосила Анастасія Федурян, студентка того ж курсу, – «Петро Гулак-Артемовський – український письменник, учений, перекладач, поет, байкар»

- а третю доповідь представив доц. д-р Іван Гербіл, який розповів аудиторії про байку, що принесла Гулаку-Артемовському визнання: «Пан та Собака – блискучий зразок антикріпосницької сатири».

Справжнім подарунком став виступ із декламаціями байок Петра Гулака-Артемовського, підготовлений журналісткою й редакторкою журналу «Дзвоник» Ольгою Сенишин. Під її керівництвом учасниці з України декламували байки та поезії: «Справжня добрість» – Любов Крючків-венко; «Солопій та Хівря» – Ірина Щур; «Тюхтій та Чванько» – Надія Книш; «Рибка» – Олена Астафьева; «Дві пташки в клітці» – Тетяна Захарова; «Ри-

балка» (балада) – Олена Пономаренко; «Петро мужик непокорний» – Анастасія Дено; «Сину моєму» – Лідія Гливіч; «Батько та Син» – Ольга Павлюк.

На завершення заходу було презентовано збірку «Між коханням і смертю» Михайла Гафії Трайсти у перекладі Степана Крістіана Давида Трайсти, що вийшла у видавництві «РЧР Едіторіал», в Бухаресті 2025 року. Серед учасників були викладачі університету, студенти, члени Клузької філії Союзу українців Румунії, а також численні гості з України, які знайшли притулок у місті, рятуючись від війни.

Українська байка стала однією з перших форм протесту проти гноблення селянства російським царизмом, адже, як стверджує Замфір К. Арборе у своїй праці «Царська Росія – гнобителі народів» (видана у Бухаресті 1914 року видавництвом Союзу за визволення України), «в Європі немає іншої країни, де політичний, економічний і соціальний стан народів був би настільки жалюгідним, як у царській Росії».

Першим автором байок із соціальним та політичним змістом був Петро Гулак-Артемовський, якого вважають одним із найвидатніших байкарів української літератури.

КОНЦЕРТ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ, ОРГАНІЗОВАНИЙ АРАДСЬКОЮ ФІЛІЄЮ

26 жовтня Арадська філія Союзу українців Румунії організувала VIII-й концерт духовної музики – особливу подію, присвячену збереженню та популяризації духовних і культурних цінностей української громади Арадського повіту, модерзовану молодого солісткою Соріною Мегурян.

Подія об'єднала членів української громади, запрошених гостей та шанувальників духовної музики в атмосфері духовного піднесення.

На відкритті заходу священники Флорін Паюшан, Джані Акім та Меделін Реу виголосили молитви та благословення, відкривши вечір, сповнений щирих емоцій і духовного піднесення.

Виконуючий обов'язки голови Арадської філії Дмитро Стуляник висловив щире подяку Союзу українців Румунії за постійну підтримку української громади та активну участь у розвитку культурних, освітніх і духовних ініціатив.

У концерті взяли участь наступні вокальні гурти та солісти, які подарували глядачам зворушливі художні моменти:

- Вокальний гурт „Веселка” – керівник Оксана Габор
- Духовий оркестр П'ятидесятницької церкви з Шікули – керівник Родіка Бутар
- Хор Православної церкви з Тирнови – керівник Георгіє Крец
- Вокальний гурт „Весела квітка” – керівник Юльча Шербан
- Вокальний гурт „Надія” – керівник Анна Ганціг
- Гурт „Червона ружа” – керівник Аліна Мегурян
- Солістка Соріна Мегурян
- Соліст Адріан Петку

Джерело: www.uur.ro

Приміщення місцевої організації Союзу українців Румунії в Малих Реметах перетворилося на невелику майстерню традицій. Сміх дітей, народні пісні та привабливий аромат сирних вареників наповнили приміщення теплою та емоційною атмосферою.

Захід під назвою «Слідами традиційної кухні» координувала Ніколета Грінь, членкиня

Вареники дитинства в Малих Реметах

Бюро Тіміської філії СУР, за підтримки Анни Грінь, голови організації-господині, яка керувала дітьми протягом усього заходу.

Мета зустрічі була простою, але глибокою: віднайти справжній смак українського дитинства через приготування традиційних вареників. Одягнені в народні костюми, діти з цікавістю слухали пояснення, місили тісто, ретельно ліпили вареники та співали традиційні пісні, що додало чарівності всій події.

Найбільш очікуваним моментом, звичайно, була дегустація. Радість на обличчях дітей, коли вони скуштували плоди своєї праці, була живим доказом того, що традиції не просто зберігаються – вони живуть і з любов'ю висловлюються з покоління в покоління.

Джерело: www.uur.ro

Вшанування Івана Карпенка-Карого у Сучаві

Українська громада Сучави долучилася до відзначення 180-річчя від дня народження Івана Карпенка-Карого – одного з найвидатніших драматургів України, основоположника національного класичного театру. З цієї нагоди у приміщенні Сучавської філії Союзу Українців Румунії відбувся культурно-освітній захід «Іван Карпенко-Карий – корифей українського театру».

Захід об'єднав учнів, які вивчають українську мову по групах у Національному коледжі «Міхай Емінеску». Молодь мала можливість познайомитися з постаттю Карпенка-Карого, відчувати дух його творчості, розкрити актуальність тем, які

Програма розпочалася переглядом вистави «Сто тисяч», однієї з найвідоміших комедій Івана Карпенка-Карого, що й сьогодні вражає гостротою соціальних спостережень і тонкою сатирою. Після перегляду відбулася відкрита дискусія, у ході якої учасники аналізували характери героїв, порушені проблеми та моральні уроки, які не втратили своєї значущості у сучасному світі.

Під керівництвом учителів учні підготували есеї та презентації, присвячені життю та творчій спадщині письменника. Їхні виступи засвідчили щире зацікавлення молодого покоління українською культурою, бажання осмислити її у контексті сучасності й зберегти духовні цінності, що формують національну свідомість.

Завершення заходу мало рефлексивний характер: кожен учасник поділився власними враженнями від побаченого, висловив думки про те, що найбільше його вразило в житті або творчості Івана Карпенка-Карого. Цей момент став прикладом навчання через досвід – коли знання перетворюються на емоційне переживання і стають частиною особистого світогляду.

Іван Карпенко-Карий (1845–1907), справжнє ім'я Іван Тобілевич, залишив глибокий слід в історії української літератури. Його твори – «Сто тисяч», «Хазяїн», «Безталанна», «Мартин Боруля» – відображають духовну боротьбу людини, її прагнення до справедливості, честі й гідності.

драматург порушував понад століття тому. Основною метою події було ознайомлення учнів з українськими культурними та літературними цінностями, розвиток інтересу до театру і драматургії, а також усвідомлення ролі літератури у формуванні їхньої ідентичності.

Через соціальну сатиру та психологічну глибину драматург показав складність людської природи і суспільства свого часу, зробивши свій внесок у розвиток європейської театральної традиції. Як слушно зауважив Сергій Єфремов, «Карпенко-Карий – це письменник-громадянин, для якого сцена була кафедрою, а театр – школою життя. Його п'єси виховують, очищують, формують національну свідомість». Слова критика мають потужну сугестивну силу, адже підкреслюють не лише художню, а й духовно-виховну місію драматурга, який через мистецтво зумів впливати на свідомість і моральні орієнтири свого народу.

Делія МАРТИНЯК
Фото авторки

ДРУГИЙ «ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОГО КІНО» У КОРНУЦЕЛІ

28 вересня у будинку культури «Іван Шмуляк» у селі Корнуцел відбувся другий «Вечір українського кіно», присвячений молоді та організований під егідою Караш-Северінської філії СУР.

Захід зібрав молодь з місцевої громади, яка захоплюється культурою та кінематографом, надавши їй можливість відкрити для себе українські кінофільми, що відображають теми, актуальні для ідентичності, традицій та сучасної реальності українського народу.

На відкритті вечора виступили Данієл Басараба, голова Караш-Северінської філії СУР, та Іван Малиновський, перший заступник голови філії, які наголосили на важливості популяризації української культури серед молоді, а також на ролі кіномистецтва у зміцненні етнічної ідентичності та заохоченні міжкультурного діалогу.

«Завдяки таким ініціативам ми хочемо наблизити українську культуру

до молоді та надати їм можливість зустрітися, поміркувати та відчувати приналежність», – зазначив Данієл Басараба у своєму виступі.

Джерело: www.uur.ro

«Просили батько, просили мати прийти до нас на весілля гуляти!»

Український фольклор – духовний спадок предків, який зберігся й до нині. Кожній соціальній чи родинній події, кожній порі року притаманні характерні жанри народної творчості.

Вирує осінь за вікном. Часом дощить, часом сонечко ще радує своїми теплими променями. Дерев розфарбовані в осінні відтінки кольорів – від зеленого до золотавого. Відчуваються вогкість, запах сирієї землі та листя, що падає з дерев додола. Природа готується до відпочинку й зимового сну. А людина тим часом завершує фермерські справи в полі, на пасовиськах, збирає врожай та запасається харчами на зиму. Тому закономірно, що саме восени за традиціями розпочиналася пора весіль. Родина готувалася до такої події матеріально, накопичувала статки, харчі, атрибути, без яких навіть біда сім'я не могла обійтися (ритуальний хліб, рушники, одяг молодят та мінімальне придане).

Також вибір пари потребував і моральної підготовки як молодят, так і їх родів. Адже це було рішення не на рік, не на два, а, власне, на все життя.

Тож насамперед варто розглянути весільний ритуал з наукової точки зору, його духовне підґрунтя. До нас дійшли з прадавніх років шлюбні обряди та звичаї, які слугували правовим закріпленням шлюбу як непорушного союзу в формі української народної музично-побутової драми.

Про своєрідний складний організм весілля українська фольклористка, авторка наукових видань Марія Шубравська писала: «І що ж може бути краще.., ніж вивчення та дослідження чистих, красивих обрядів, звичаїв, та пісень весільного жанру, які відтворюють світогляд народу, його психологію, ставлення до навколишньої дійсності, до сімейного життя...».

І хоч в центрі уваги ми маємо моногамну пару, довкола якої власне і зав'язані усі події весілля,

своєрідний документ минулого, самотутнє явище національної культури.

І для того, щоб поринути в атмосферу весілля, ми спробуємо відтворити його шляхом поетапного опису обрядодій, притаманних більшості областей України. Існує безліч місцевих відмінностей: весілля може починатися у різні дні тижня, тривати різну кількість днів, дещо змінюються і персонажі весілля та їх назви, варіюється черговість обрядів, різняться манера виконання мелодії та ритми пісень тощо. Тож українське весілля можна порівняти із грандіозною виставою, яка супроводжується діями, діалогами, пантомімою, піснями й танцями, музиками, складеною атрибутикою. Цей обряд є найзмістовнішим за відображенням історичних епох.

Отже дослідники умовно поділили українське весілля на передвесільні, весільні та післявесільні обрядодії. До того ж кожен із цих циклів також складається з відповідних обрядів. Так, наприклад, передвесільна обрядовість включає в себе сватання, умовини, оглядини, заручини, бгання короваю і дівич-вечір. Власне весілля складається із записин, обдарування, посаду молодих, розплітання коси, розподілу короваю, перевезення посагу (приданого), презви, рядження та багато іншого. Післявесільний цикл присвячується вшануванню батьків молодими, прилученню невістки до родини чоловіка та масова ейфорія громади з приводу дівочої цноти, об'єднання родів та інше.

І ми, власне, розпочнемо з передвесільних традицій. І передує усьому стародавній обряд «Сватання». Так багато українських класиків у своїх творах описали чудові діалоги, атрибутику, норми поведінки названого обряду. До прикладу, «Сватання на Гончарівці» Г. Квітки-Основ'яненка, «Назар Стодоля» Т. Шевченка, в решті решт «Наталка Полтавка» І. Котляревського. Сватання – це перший акт шлюбу, який проходить зазвичай після розвідин. Тобто перш ніж завітати із конкретними пропозиціями, з обох сторін збиралася інформація про родини потенційних молодят, якщо це були невідомі люди, про їх статус та авторитет в громаді, з'ясувалися наміри та критерії батьків. А вже тоді із важливою

місією представники молодого рушали до оселі молодої із пропозицією.

Як правило, сватання здійснювалося у призначений час, переважно ввечері, коли свати чи старости, а часто з ними й молодий, взявши із собою хліб, горілку (або вино на Півдні) та палиці, вирушали до нареченої. Такими послами, сватами або старостами у різних регіонах могли бути: старший родич молодого, хрещений або чоловік з дипломатичними якостями. Розповідь «мисливців» мала алегоричний зміст, хоч сталого тексту не існувало. Усе залежало від творчої уяви та натхнення свата. Ось, наприклад, варіант тексту, що був записаний на Вінниччині:

- *Доброго вечора!*
- *Доброго здоров'я!*
- *Я чув, що ви своє сіно продаєте. Я оце й прийшов: чи не відпустили б ви мені часом зв'язку?*

Або:

- *Моя корова була у вашім городі. Прийшов ото пощитатись. Що ви хочете за збитки?*

Дослідниця весільних традицій й пісень Валентина Борисенко простежила, що за регіональними особливостями промови можна поділити на кілька груп. У центральних регіонах України розмову починали про мисливців, що натрапили на слід куниці – красної дівичі; у західних областях – частіше говорили про купівлю телички або ягнички; на Полтавщині – питалися прачки чи швачки.

У Бесарабії, тобто у Південній Одещині, яка є пріоритетним регіоном наших досліджень, ми зафіксували обряд, на кшталт сватання, який іменується «ходіння за рушниками». Саме під час цього свати питали чи то про голубку для свого голуба, чи про вівцю, чи про корову (теличку), чи свинку, що заблукала:

– *Гості, звідкіля ви мандруєте і яке діло привело вас до нас?*

– *Ми чули, що у вас продається голубка. Не продасте нам, бо ми шукаємо пару для нашого сизокрилого голуба?...*

Суть діалогів, як бачимо, є незмінною. А коріння обряду сягає глибин історії. Дослідники припускають, що алегорія мисливців, які полюють на куницю чи оленицю є архаїчною і відображає ті давні часи, коли основним господарським заняттям було полювання на тварин. Заміна порівняння дівчини з оленицею на телицю здійснюється внаслідок того, що людина почала займатися скотарством (не пізніше III тис. до н. е.). До того ж з'являються і мотиви купівлі–продажу. А це відбиток дещо пізніших товарно–грошових відносин.

А ось хліборобські мотиви є ознакою значно пізнішого періоду, коли наші предки почали вести землеробську діяльність. Такі мотиви простежуються в сватанні тоді, коли старости на знак згоди обмінюються ритуальним хлібом, розламують чи частуються хлібом молодої в оселі її батьків (регіональні особливості).

Як ми знаємо, часом дівчина могла висловити свою незгоду. А це ознака того, що український народ завжди мав демократично-етичні риси в сус-

Анастасія Василівна ЄРМАКОВА
Випускниця Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Кафедра фольклористики; дослідниця народної культури Південної Одещини

Фото авторки

(Продовження на 15 стор.)

проте багато шлюбних ритуалів з'явилися внаслідок міжстатевих полігамних стосунків. Доказом цього являються навіть шлюбні ігри тварин, а особливо птахів. Напевно, щось подібне існувало і у людей.

Звісно, що науковцям важко з'ясувати, які саме суспільні відносини та епохи відобразились у весільному фольклорі. Але завдяки дослідженням попередників: науковим виданням, збірникам, аудіозаписам (фонотеці), а також завдяки власним польовим записам, свідченням респондентів, подекуди побутуванню у містечках та селах й нині фрагментів обрядодійств (записини, випікання короваю й шишок, обдаровування молодих, проведення до шлюбу, продаж посагу, («Кури») та співу автентичних пісень, ми маємо змогу досліджувати, порівнювати, аналізувати і, найголовніше, реконструювати та популяризувати давні весільні обряди. Українське весілля – це культурний феномен,

Українські письменники на FILIT Ясси 2025

Тринадцятий випуск Міжнародного фестивалю літератури та перекладу в Яссах (FILIT), що відбувся 22-26 жовтня, зібрав численних професіоналів книжкової галузі – письменників, перекладачів, редакторів, літературних критиків, організаторів фестивалів, культурних журналістів та поціновувачів літератури. Захід, який міжнародна преса назвала «найважливішим літературним фестивалем Східної Європи» (El País, 2013), газета Frankfurter Allgemeine Zeitung охарактеризувала як «фестиваль європейського масштабу, якого Румунія ще не знала».

Сьогодні FILIT є одним із найбільших літературних фестивалів Європи, вирізняючись широкою участю публіки, активною підтримкою місцевої громади через сотні волонтерів та численними подіями, що відбуваються не лише в центрі міста, а й у різних населених пунктах повіту Ясси.

Вечори FILIT розпочалися 22 жовтня у Великій залі Національного театру імені Василе Александрі подією «Українські письменники на війні» – зворушливою зустріччю з Оленою Герасим'юк та Павлом Матюшою. Ведучим вечора був Роберт Шербан, а модератором – Кетелін Сава. Під час події було представлено колективну збірку оповідань Механізми захисту. 12 українських письменників на війні (Катерина Бабкіна, Роман Буданов, Сергій Демчук, Тамара Дуда, Анюта Гальперіна, Олена Гера-

сим'юк, Ганна Городецька, Олександр Ірванець, Павло Казарін, Павло Матюша, Валентин Поспелов, Тея Саніна), видану у Яссах у 2025 році. Книгу переклав румунською мовою Михайло Гафія Трайста, передмову написала Вікторія Матюша.

Біла ніч поезії – шана загиблим поетам. Увечері 24 жовтня, на відкритті популярного заходу «Біла ніч поезії», відбулася презентація сучасної української поезії – поетичний перформанс за участю Сергія Демчука, Олени Герасим'юк і Павла Матюші. Троє авторів прочитали вірші, присвячені українським поетам, що загинули на фронті. Вірші прозвучали також у румунському перекладі Михайла Гафії Трайсти, який виконали десять румунських поетів.

Окрім цих подій, Михайло Гафія Трайста, український письменник із Румунії, взяв участь 23 і 24 жовтня у двох професійних зустрічах європейських перекладачів під назвою «Скільки ролей виконує перекладач румунської літератури?», модераторкою яких була Моніка Жоїца. Дискусії, організовані Музейним домом Ясс у співпраці з Французьким інститутом у Румунії (Ясси) та журналом „Dacia literară“, були присвячені складному й багатогранному статусу сучасного літературного перекладача.

У перший день фестивалю, 22 жовтня, Михайло Гафія Трайста разом із письменницею Монікою Куре зустрілися з учнями ліцею Вальдорф (Ясси) в межах програми «Письменники серед ліцеїстів», організованої у партнерстві з Інспекторатом освіти повіту.

Участь Михайла Гафії Трайсти у фестивалі завершилася зустріччю з читачами в атмосферній кав'ярні Negru Zi, де він був гостем журналіста й радіоведучого Овідія Шимонки. У щирій розмові письменник розповів про жертви війни в Україні та представив дві свої книги: Герої не вмирають – 155 медальйонів про письменників, журналістів, акторів і співаків з України та інших країн, загиблих під час повномасштабного вторгнення Російської Федерації, видану Союзом українців Румунії, а також майбутню збірку Могила №319, присвячену пам'яті письменника Володимира Вакулєнка, якого було заарештовано, убито та поховано безіменним; його щоденник згодом знайшла і видала Вікторія Амеліна – українська письменниця, що загинула через кілька місяців від російської ракети.

Таким чином, участь українських письменників у FILIT Ясси 2025 стала не лише подією літературного життя, а й актом пам'яті, солідарності та опору через культуру.

Степан ТРАЙСТА
фото автора

«Просили батько, просили лати прийти до нас на весілля гуляти!»

(Продовження із 14 стор.)

пільстві. А також це свідчить про те, що бажання та думка жінки враховувалися і поважалися нарівні з чоловіком. Про роль жінки в українському фольклорі є чудові роботи Івана Франка. Наприклад, «Жіноча неволя в руських піснях народних». Він писав: «Я виніс враження, що жінки в ... родинях займають, коли не верховне, то бодай рівнорядне становище з чоловіками, визначаються інтелігенцією й енергією...». Також Франко всіляко підтримував жіночий рух Галичини та сприяв заснуванню «Товариства руських жінок». («русских» в значенні українських, як Київська Русь; на противагу «російські»)

А в який же спосіб прийнято було відмовляти. Часом, коли дівчина була категорично налаштована проти парубка, а хлопець занадто нав'язливий,

вона давала йому гарбуза (макогона тощо). Але це траплялося до сватання. Та й взагалі, варто наголосити, що українці завжди намагалися все вирішити дипломатично. Як ми вже розповідали, старости посли йшли на переговори заздалегідь підготувавшись, знаючи усі нюанси і сподіваючись на успіх. І саме тому сватання проходило пізно ввечері, щоб ніхто зайвий не бачив. А в разі відмови не мав нагоди для пліткарства. Та й самі батьки, рідні молодого розуміли делікатність справи і не розголошували того в громаді.

Подекуди також опісля сватання могла відбутися заключна обрядодія під назвою «Заручини» (договори). Порозумівшись і дійшовши згоди на шлюб, тепер зустрічалися у призначений час батьки обох родів і молодята. Для чого ж був потрібний цей обряд? Якщо після сватання дівчина ще могла

передумати і повернути хліб, то вже після заручин – вона відмовити не могла. Тобто заручини фактично закріплювали угоду між родами і надавали усім правових гарантій. Обов'язковими складовими частинами заручин були перший посаг молодих та обмін подарунками. А також батьми між собою вже обговорювали організаційні моменти: час проведення весілля, кількість гостей, яке придане кожен дає тощо.

Після цього в деяких місцевостях дівчина набувала нового статусу – наречена. І вона вже не мала права ходити на вечорниці. А в деяких регіонах, наприклад, у Південних областях, вона могла ходити на музики, але вже у супроводі майбутнього нареченого.

Отже молодята спаровані і можна, власне, розпочинати готуватися до весілля! Далі буде...

В Лугі над Тисою відкрито ігровий та спортивний майданчик для дітей

(Продовження із 7 стор.)

Різноманітне обладнання на майданчику допомагає фізичному, інтелектуальному та емоційному розвитку, а також соціалізації дітей. Щоденні ігри на майданчику можуть знижувати ризик ожиріння й зміцнювати імунітет, мотивувати на спонтанну гру. Саме такі майданчики потрібні дітям задля всебічного розвитку. Кожного дня діти з Луга над Тисою приходять на ігровий та спортивний майданчик, бо тут вони можуть грати в футбол, погойдатися, гуляти, зустрічатися з друзями. **Учениця 7 класу Анастасія Луїза Мойсюк заявила:** «Я дуже рада, що у нашому селі зробився майданчик для дітей. Я сюди приходжу зі сестрами, щоб вони гралися. І ми всі граємо у футбол з друзями.»

І батьки дуже радіють новому майданчику, оскільки вони тут можуть приходити зі своїми малими дітьми або просто вони спокійні вдома, знаючи що їхні діти проводять вільний час у безпечному місці. **Мати Владимира Лазарчук уточнює:** «Я прихожу сюди на цей майданчик зі моїми діточками. Дуже гарно дякую СУРу, дякуємо дуже гарно за все.»

За період свого існування з 1990 року, вокальний гурт «Веселка» із села Луга над Тисою, під керівництвом Анни Самбор, став добре відомим і користується великим успіхом на регіональному

та національному рівнях. Гурт заслуговує на велику подяку за збереження українського фольклору, за розвиток народної музичної творчості та за високий рівень виконавської майстерності. Гурт виконав для присутніх на відкритті ігрового та спортивного майданчика для дітей українські народні пісні, серед яких «Зелене жито, зелене».

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724 Друкарня

S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614